

آیین نامه تاسیس و فعالیت آزمایشگاه پژوهشی

ماده ۱- هدف

یکی از زیرساختهای اساسی پژوهش در دانشگاه آزمایشگاههای پژوهشی هستند که ایجاد و توسعه آنها متناسب با شرایط روز و هماهنگی و سازگاری حرکت آنها در راستای اهداف دانشگاه از مهمترین مکانیزمهای مدیریت دانشگاه است. این آیین نامه با هدف نظم بخشیدن به فضاهای آزمایشگاهی تحقیقاتی و عملکرد بهتر و توسعه گروههای تحقیقاتی آزمایشگاه محور در راستای اهداف دانشگاه تهیه گردیده است. این آزمایشگاهها معمولاً با اهداف زیر تأسیس می شوند و به فعالیت خود ادامه می دهند:

- انجام تحقیقات گروهی هدایت شده، کاربردی، بنیادی و توسعه ای همسو با نیازها و برنامه های علمی پژوهشی و فناوری دانشگاه
- ایجاد ساختارهای مصوب ارتباط و همکاری مستمر دانشگاه با مراکز علمی، صنعتی و پژوهشی
- ارائه خدمات پژوهشی-آزمایشگاهی، مشاوره فنی و علمی
- برگزاری کارگاههای آموزشی و پژوهشی
- ارائه خدمات آزمایشگاهی تحت نظر موسسه استاندارد(آکرودیته) و تدوین و ارائه استانداردهای ملی

در این چارچوب پس از مدت زمانی که برای ساماندهی وضع موجود طبق ضوابط جدید لازم است و توسط مدیریت دانشگاه اعلام می شود کلیه امتیازات و بودجه های مربوط به آزمایشگاههای پژوهشی فقط به آزمایشگاههایی تعلق خواهد گرفت که دارای مجوز رسمی در چارچوب تعیین شده در این آیین نامه باشند و گزارشهای عملکرد خود را در فواصل تعیین شده ارائه نمایند. همچنین پس از مدتی طبق ضوابطی که بعداً اعلام می شود برای افرادی که در این گروهها و آزمایشگاهها رسماً صاحب امتیاز هستند، امتیاز پژوهشی ممتازی در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۲- تعاریف

هیات موسس: فرد یا افرادی هستند که برنامه ای برای تأسیس و یا توسعه یک آزمایشگاه تحقیقاتی دارند و دارای حداقل امتیاز پژوهشی لازم برای این منظور هستند. این هیات افرادی هستند که تمام مراحل تأسیس را تا انتهای کسب مجوز تأسیس آزمایشگاه طی می کنند.

هیات صاحب امتیاز: فرد یا افرادی هستند که توسط هیات موسس معرفی می شوند و مجوز به اسم آنها صادر می شود. تمامی افراد هیات موسس می توانند به عنوان صاحب امتیاز معرفی شوند. هنگامی که مجوز به نام هیات صاحب امتیاز صادر شد، مسئولیتهای هیات موسس خاتمه می یابد و کلیه مسئولیتهای قانونی و حقوقی مرتبط با عملکرد آزمایشگاه در بیرون و داخل دانشگاه برعهده هیات صاحب امتیاز می باشد.

مدیر آزمایشگاه: شخصی است که از میان هیات صاحب امتیاز به عنوان مدیر آزمایشگاه معرفی می شود.

واحد دانشگاهی: منظور کلیه دانشکده ها، پژوهشکده ها و مراکز تحقیقاتی رسمی دانشگاه هستند که می توانند دارای آزمایشگاههای تحقیقاتی باشند.

شورای پژوهشی واحد: شورای پژوهشی دانشکده، پژوهشکده و یا مراکز تحقیقاتی رسمی دانشگاه هستند که از نظر دانشگاه رسمیت دارند. در مورد مراکز مستقلی که دارای شورای پژوهشی رسمی نیستند، باید دانشکده و یا پژوهشکده ای به عنوان واحد ناظر از طرف دانشگاه تعیین شود تا تصمیم گیری های لازم در شورای پژوهشی آن انجام شود. طبیعی است که در جلسات تصمیم گیری مربوط به انی مراکز تحقیقاتی مدیر مرکز نیز حضور دارد و حق رای در مورد تصمیمات ماخوذه در رابطه با مرکز دارد.

معاون پژوهشی واحد دانشگاهی: منظور معاون پژوهشی دانشکده، پژوهشکده و یا مرکز تحقیقاتی رسمی است. در مواردی که واحد دانشگاهی دارای معاون پژوهشی می‌باشد، باید دانشکده و یا پژوهشکده‌ای به عنوان واحد ناظر از طرف دانشگاه تعیین شود و معاون پژوهشی آن واحد به عنوان معاون پژوهشی واحد شناخته می‌شود.

امتیاز پژوهشی: امتیازی است که طبق قوانین و مقررات معاونت پژوهشی و توسط واحدهای ذیربط هر سال به طور رسمی اعلام می‌شود.

امتیاز پژوهشی تخصیصی: هر فرد صاحب امتیاز به میزانی که رسماً در هر سال به معاون پژوهشی واحد دانشگاهی مربوطه اعلام می‌کند، بخش یا تمامی از امتیاز پژوهشی خود را به آزمایشگاه مربوطه تخصیص می‌دهد. در یک زمان یک فرد می‌تواند امتیازات خود را به صورت مجزا و تعیین شده، حداکثر به دو آزمایشگاه اختصاص دهد. امتیاز پژوهشی تخصیصی فرد تقسیم بر کل امتیاز پژوهشی فرد برابر است با درصد تخصیص.

سرانه امتیاز پژوهشی آزمایشگاه: این امتیاز که سالانه محاسبه می‌شود برابر است با جمع امتیاز پژوهشی کسب‌شده تخصیصی صاحبان امتیاز تقسیم بر جمع وزنی نفرات صاحب امتیاز در درصد تخصیص

ماده ۳- کلیات

در این راستا لازم است هر گروهی که می‌خواهند آزمایشگاهی را تأسیس کنند چنانچه شرایط مندرج در ماده ۴ را داشته باشند، به عنوان هیات موسس گردهم آیند و مراصلی که در ماده ۵ اعلام شده است، برای تأسیس طی نمایند. پس از کسب مجوز آزمایشگاه هیات موسس منحل شده و هیات صاحب امتیاز دارای امتیازات و اختیارات مندرج در ماده ۶ می‌باشد و متعاقب آن دارای مسئولیتهای مندرج در ماده ۷ خواهد بود. این هیات به‌طور خلاصه موظف است تا در دوره‌های تعیین شده در ماده ۸ و روش توضیح داده شده، گزارشی از عملکرد این آزمایشگاه را ارائه کند. نهایتاً طبق رویه‌ای که در ماده ۹ توضیح داده شده است، هر ساله شورای پژوهشی دانشکده و نهایتاً معاونت پژوهشی دانشگاه نسبت به تمدید و یا لغو مجوز تصمیم‌گیری خواهد نمود.

همچنین در برنامه‌ای که متعاقباً دانشگاه اعلام خواهد نمود آزمایشگاههای تحقیقاتی مصوب موجود نیز باید رسماً خود را معرفی نمایند و در صورت تایید واحد دانشگاهی و متعاقب آن دانشگاه مبنی بر فعالیت قبلی، لازم است این نوع آزمایشگاهها نیز افراد صاحب امتیاز را معرفی نمایند و در طی دوره‌های مشخص مثل آزمایشگاههای تازه تاسیس گزارش ارائه نموده و مجوز خود را تمدید نمایند. در ادامه به جزییات اجرای پرداخته می‌شود.

پس از مدتی مشخص که برنامه آن توسط ریاست دانشگاه اعلام می‌شود، کلیه امتیازات مالی مربوطه به آزمایشگاههای پژوهشی در سطح دانشگاه به آزمایشگاههایی داده می‌شود که دارای مجوز معتبر هستند.

ماده ۴- شرایط هیات موسس

- در تاسیس آزمایشگاه پژوهشی حداقل دو عضو هیات علمی با تخصص مرتبط بایستی مشارکت داشته باشد.
- مجموع امتیازات پژوهشی دوسال گذشته اعضاء هیات موسس در زمان درخواست می‌بایست پنج برابر میانگین امتیاز پژوهشی دانشگاه باشد. باید توجه داشت که افرادی که به‌عنوان فهرست پیشنهادی هیات صاحب امتیاز مشخص می‌شوند نیز باید دارای این حداقل امتیاز باشند.
- هر عضو هیات موسس نمی‌تواند در یک مقطع زمان درخواست تاسیس آزمایشگاه دیگر را داشته باشد.
- هر عضو هیات علمی در یک مقطع زمانی می‌تواند حداکثر در دو آزمایشگاه به‌عنوان عضو صاحب امتیاز حضور داشته باشد و امتیاز پژوهشی اعضاء صاحب امتیاز آزمایشگاه نسبت به سهم مشارکتشان در هر آزمایشگاه منظور خواهد شد.

ماده ۵- رویه تأسیس آزمایشگاه

هیات موسس برای گرفتن امتیاز و تأسیس آزمایشگاه لازم است مراحل زیر را طی کند:

۱. جمع آوری مدارک لازم و کسب امتیاز مربوطه برای تأسیس

الف- مشخصات

- سابقه اجرایی آزمایشگاه مشابه در ایران و یا خارج از کشور
- معرفی افراد موسس و امتیازهای مربوطه و رابطه آزمایشگاه فعلی با کارهای قبلی آنها

ب- امکانات

- پیش‌بینی فضای فیزیکی مناسب
- پیش‌بینی دستگاهها و تجهیزات مورد نیاز
- ارتباط تخصصی با واحد دانشگاهی مورد نظر
- معرفی سازمانها و موسسات همکار به همراه نوع و میزان حمایت (مالی و تجهیزاتی)

۲. تهیه پیشنهاد تأسیس آزمایشگاه

۳. ارائه پیشنهاد به همراه مدارک به گروه آموزشی واحد دانشگاهی و تصویب آن

۴. ارائه پیشنهاد مصوب گروه به شورای پژوهشی واحد دانشگاهی و بررسی آن

۵. ارائه پیشنهاد مصوب واحد دانشگاهی به حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه و بررسی آن

۶. ارائه مجوز تأسیس توسط معاونت پژوهشی دانشگاه در صورت تأیید

تبصره: در مواردی که آزمایشگاه چند وجهی است، پیشنهاد می‌تواند مستقیماً به حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه ارائه شود. در این صورت اگر حوزه معاونت پژوهشی با طرح موافقت اولیه داشت، گروهی از واحدهای دانشگاهی مختلف تشکیل شده و نسبت به تأسیس آزمایشگاه تصمیم‌گیری می‌کنند در صورت تصویب مجوز توسط حوزه معاونت پژوهشی صادر می‌گردد.

ماده ۶- امتیاز و اختیارات هیات صاحب امتیاز

- هیات صاحب امتیاز می‌تواند خود رسماً به ادامه کار اقدام کند و یا تمام و یا بخشی از وظایف و اختیارات خود را به مدیری که از میان خود تعیین می‌کند منتقل نماید.
- هیات صاحب امتیاز یک نفر را به عنوان مدیر و نماینده خود به دانشگاه معرفی می‌نماید که کلیه مذاکرات و انعقاد قراردادها توسط این فرد به نمایندگی از طرف هیات انجام می‌پذیرد. البته هیاتی که صاحب امتیاز است می‌تواند برای انعقاد قراردادها شرط گذاشته و مدیر را محدود نموده و انعقاد قراردادهای بزرگ و یا خاص را منوط به کسب امضای دوم نماید. این مورد باید رسماً به واحد دانشگاهی و دانشگاه اعلام شود.
- هیات صاحب امتیاز می‌تواند برای خود سربرگ با آرم و مشخصات آدرس و تلفن دانشگاه داشته باشد و خود رسماً با واحدهای دیگر دانشگاهی و یا صنعتی اقتصادی جهت عقد قرارداد پژوهشی، آزمایشگاهی پژوهشی مذاکره نماید، لیکن عقد قرار داد با امضاء و تأیید مدیریت ارتباط با صنعت دانشگاه امکان‌پذیر می‌باشد.
- همچنین صاحبان امتیاز می‌توانند با صنعت جهت عقد قرارداد برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت کارگاهی یا آزمایشگاهی پژوهشی و یا آزمایشگاهی خدماتی مذاکره نمایند، لیکن قراردادهای مربوطه از طریق مراجع ذیربط دانشگاه منعقد گردد.

- در صورت تخصیص بودجه‌های آزمایشگاهی توسط دانشگاه از تاریخی که توسط ریاست دانشگاه اعلام می‌شود، طبق مقررات، فقط آزمایشگاههای آموزشی واحدهای دانشگاهی و آزمایشگاههای تحقیقاتی دارای مجوز طبق این آیین‌نامه، می‌توانند از بودجه تخصیصی استفاده کنند.
- این هیات می‌تواند از همکاری دانشجویان مقاطع مختلف بهره‌بردارد. لیکن کلیه مسئولتهای عملکرد این افراد و رعایت اصول ایمنی آنها در محیط کار برعهده این هیات می‌باشد.
- به مهمانان آزمایشگاه در صورت تأیید هیات صاحب امتیاز و یا مدیر آزمایشگاه طبق ضوابط مجوز تردد داده می‌شود.
- این هیات می‌تواند اعضا هیات علمی را که برای پیشبرد اهداف آزمایشگاه موثرند به عنوان همکار خود انتخاب نماید و رسماً از امتیاز وی استفاده کند. البته یک عضو یک هیات نمی‌تواند در آن واحد از کل امتیاز پژوهشی خود در بیش از یک آزمایشگاه استفاده کند. اگر عضو هیات علمی در دو یا چند آزمایشگاه همکار یا صاحب امتیاز است باید امتیازات خود را رسماً به صورت تفکیکی اعلام کند. این موضوع باید به تأیید معاون پژوهشی واحد دانشگاهی برسد. همکار از لحظه‌ای که رسماً توسط هیات جذب شد، عضوی از هیات صاحب امتیاز است. پس از اینکه این شخص رسماً به عنوان یک عضو هیات صاحب امتیاز شناخته شد، همچون دیگر صاحبان امتیاز در جلسات تصمیم‌گیری حق رأی خواهد داشت. ضمناً به هنگام عضویت باید سهم شخص تازه وارد از مجموع امتیاز و تغییر سهم امتیاز هر یک از اعضا رسماً مشخص شود.

ماده ۷- مسئولیت‌های هیات صاحب امتیاز

- عملکرد مدیر و کارکنان، تحت نظارت هیات صاحب امتیاز است. هرچند که می‌تواند این نظارت را به آنها تفویض نماید ولی مسئولیت صلب نمی‌شود.
- رعایت اصول دانشگاهی، علمی، تحقیقاتی، قانونی و اسلامی توسط همکاران و هیات صاحب امتیاز بر عهده هیات صاحب امتیاز است.
- صحت داده‌های ارائه شده به صنعت و یا بنگاههای اقتصادی و یا غیراقتصادی بر عهده هیات صاحب امتیاز خواهد بود.
- برای تمدید مجوز بایدگزارشهای دوره‌های به شرح ماده ۹ توسط هیات صاحب امتیاز ارائه شود.
- رعایت مقررات مالی دانشگاه نیز بر عهده هیات صاحب امتیاز خواهد بود.
- کلیه مسئولیت حقوقی، مالی و اجتماعی مرتبط با قراردادهای منعقد شده با هیات صاحب امتیاز می‌باشد.
- رعایت کلیه موارد قانونی مالی و حقوقی و بیمه‌ای همکاران به کارگمارده شده در آزمایشگاه برعهده هیات صاحب امتیاز خواهد بود.

ماده ۸- مدیریت و ضوابط ارائه فعالیت‌های آزمایشگاه پژوهشی

- ارائه خدمات پژوهشی درون دانشگاهی به متقاضیان در قالب تفاهم‌نامه‌ای که بین هیات صاحب امتیاز آزمایشگاه و واحد درخواست‌کننده خدمات منعقد می‌گردد، انجام می‌پذیرد. این تفاهم‌نامه به اطلاع ریاست واحد دانشگاهی رسیده و با امضای مدیر آزمایشگاه و متقاضی منعقد می‌شود.
- ارائه خدمات برون دانشگاهی یا طرحهای پژوهشی که تأمین اعتبار آن بیرون از دانشگاه می‌باشد، در چارچوب قراردادی میسر خواهد بود که مطابق مقررات دانشگاه منعقد گردد و نحوه هزینه کردن اعتبارات دریافتی نیز تابع مقررات جاری دانشگاه خواهد بود.
- مدیر آزمایشگاه مسئولیت ارائه خدمات پژوهشی و آزمایشگاهی خواسته‌شده درون یا برون دانشگاهی را به عهده دارد.

- ضوابط مالی ناظر بر خریدهای لازم برای آزمایشگاه، طبق روال معمول برای طرحهای تحقیقاتی دانشگاه خواهد بود.
- آموزش پرسنل آزمایشگاه اعم از دانشجو، تکنسین، کارشناس و یا عضو هیات علمی از نقطه نظر رعایت موارد ایمنی، انضباط محیط، ساعت کار و رعایت سایر مقررات داخلی دانشگاه به عهده مدیر آزمایشگاه می باشد.

ماده ۹- ارزیابی عملکرد آزمایشگاه پژوهشی:

- مدیر آزمایشگاه از پایان سال دوم صدور مجوز آزمایشگاه به بعد، موظف است هر ساله گزارشی از فعالیتهای پژوهشی آزمایشگاه را به شورای پژوهشی واحد دانشگاهی تسلیم نماید. این گزارش باید به گونه ای باشد که حداقل در سال کاری مربوطه، امتیاز سرانه کسب شده حداقل برابر میانگین امتیاز پژوهشی دانشگاه باشد.
- گزارش عملکرد آزمایشگاه پس از اعلام نظر توسط شورای پژوهشی واحد دانشگاهی برای تصمیم گیری در خصوص ادامه فعالیت آزمایشگاه به حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه ارسال و در این حوزه در ارتباط با ادامه فعالیت آن و تشویقهای احتمالی تصمیم گیری می شود.